

Økonomikonferanse 18. september 2025



Moss
kommune

Tid	Program
09.00	Innledning
	Kort om 2. tertialrapport
	Kommunemålinger – hva forteller de oss
	Rullering av økonomiplan
10.05	Pause
10.20	Nedtrekk som skal gjøres gjeldende fra 2026
11.05	Lunsj
11.50	Investeringsprogram 2026-2029
13.10	Pause
13.25	Investeringsprogram og refleksjonsoppgave
14:25	Proessen for videre nedtrekk i 2026
15:00	Avslutning



Moss
kommune

En verden i endring – og vårt ansvar som kommune



Innhold					
Del I	Innledning	9	4	Økt evne til krishåndtering	52
			4.1	Krishåndteringssystemet	52
1	Regjeringens sikkerhets- og beredskapspolitikk	11	4.2	Tydelige roller i krisehåndteringen	53
1.1	Behovet for en ny sikkerhets- og beredskapspolitikk	11	4.2.1	Regjeringens rolle i krise og krig	53
1.2	Forutsetninger for en ny sikkerhets- og beredskapspolitikk	12	4.2.2	Justis- og beredskapsdepartementet som fast lederdepartement ved sivile nasjonale kriser	55
1.3	Regjeringens mål og prioriteter	13	4.2.3	Nye fullmakter til Krisestøtteenheten	56
2	Det brede beredskapsarbeidet og totalforsvaret	20	4.2.4	Nye fullmakter til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	56
2.1	Regjeringens styring av det brede beredskapsarbeidet	23	4.3	Øvelser – klar for krise, forberedt for krig	57
2.2	Totalforsvar og sivil-militært samarbeid	29	4.3.1	Strategisk rammeverk for nasjonale øvelser i sivile sektorer	57
2.3	Kunnskapsgrunnlaget	32	4.3.2	Totalforsvarsåret 2026	58
			4.3.3	Øvelse Digital 2025	58
			4.4	Sikker kommunikasjon i krise og krig	59
3	Et mer samordnet forebyggings- og beredskapsarbeid	37	4.5	Sivil helikopterberedskap i hele landet	62
3.1	Felles rådstruktur på departementsnivå for beredskapsplanlegging og tilstandsvurderinger i sivile sektorer	37	4.6	Droner og ny luftmobilitet	63
3.2	Langtidsplan for sivil beredskap	40	4.7	Kunnskapsberedskap og kunnskap i kriser	63
3.3	Felles krav til grunnsløring av kritiske virksomheter	41	5	Solide lokalsamfunn og god grannberedskap	65
3.4	Nasjonal sikkerhetsstrategi	42	5.1	Styrke kommunens beredskapsarbeid	66
3.5	Krav til tverrsektorielt samarbeid	42	5.1.1	Pålitelighet og kommunale beredskapsråd	66
3.6	Prioritering av sikkerhet og beredskap i etatsstyrte virksomheter	42	5.1.2	Bedre veiledning og støtte fra nasjonale fagmyndigheter	67
3.7	Regelmessig nedsette en totalberedskapskommisjon	43	5.1.3	Etablere en forsterkningsordning for kommunal krishåndtering	68
3.8	Samordningsansvar på de ulike forvaltningsnivåene	43	5.2	Fylkeskommunens ansvar og oppgaver innenfor sikkerhet og beredskap	68
3.9	Innvikling av privat næringsliv	44			
3.9.1	Økt involvering og samarbeid				



Innhold

Innledning	3
Våre grunnleggende sikkerhetsinteresser	7
Et fritt og selvstendig Norge	7
Et sterkt demokrati	7
Et trygt og tillitsfullt samfunn	8
En åpen og omstillingsdyktig økonomi	8
Et alliert fellesskap og samhold i Europa	9
En verden som søker løsninger basert på folkeretten	9
Vår sikkerhetssituasjon	11
Krig i Europa	11
Skillet mellom krig og fred utfordres	11
Et større skifte i det transatlantiske forholdet	12
Stormaktsrivaliseringen tiltar	12
Den teknologiske konkurransen skjerpes	13
Store sikkerhetsutfordringer i Europa	13
En ny situasjon i nord	14
Forpliktende internasjonalt samarbeid svekkes	15
Våre strategiske hovedprioriteringer	17
Vi skal raskt styrke forsvarsevnen	18
Vi skal gjøre samfunnet mer motstandsdyktig	22
Vi skal styrke vår økonomiske sikkerhet	26
Ansvar og revisjon	31



Moss kommune

Perspektivmeldingen 2024

Hva handler meldingen om?

- Drøfter **langsiktige utfordringer for norsk økonomi** frem mot 2060
- Mål: **Verne og videreutvikle den norske velferdsmodellen**
- Tar utgangspunkt i dagens **skattesystem og velferdsordninger**

Meld. St. 31

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Perspektivmeldingen 2024

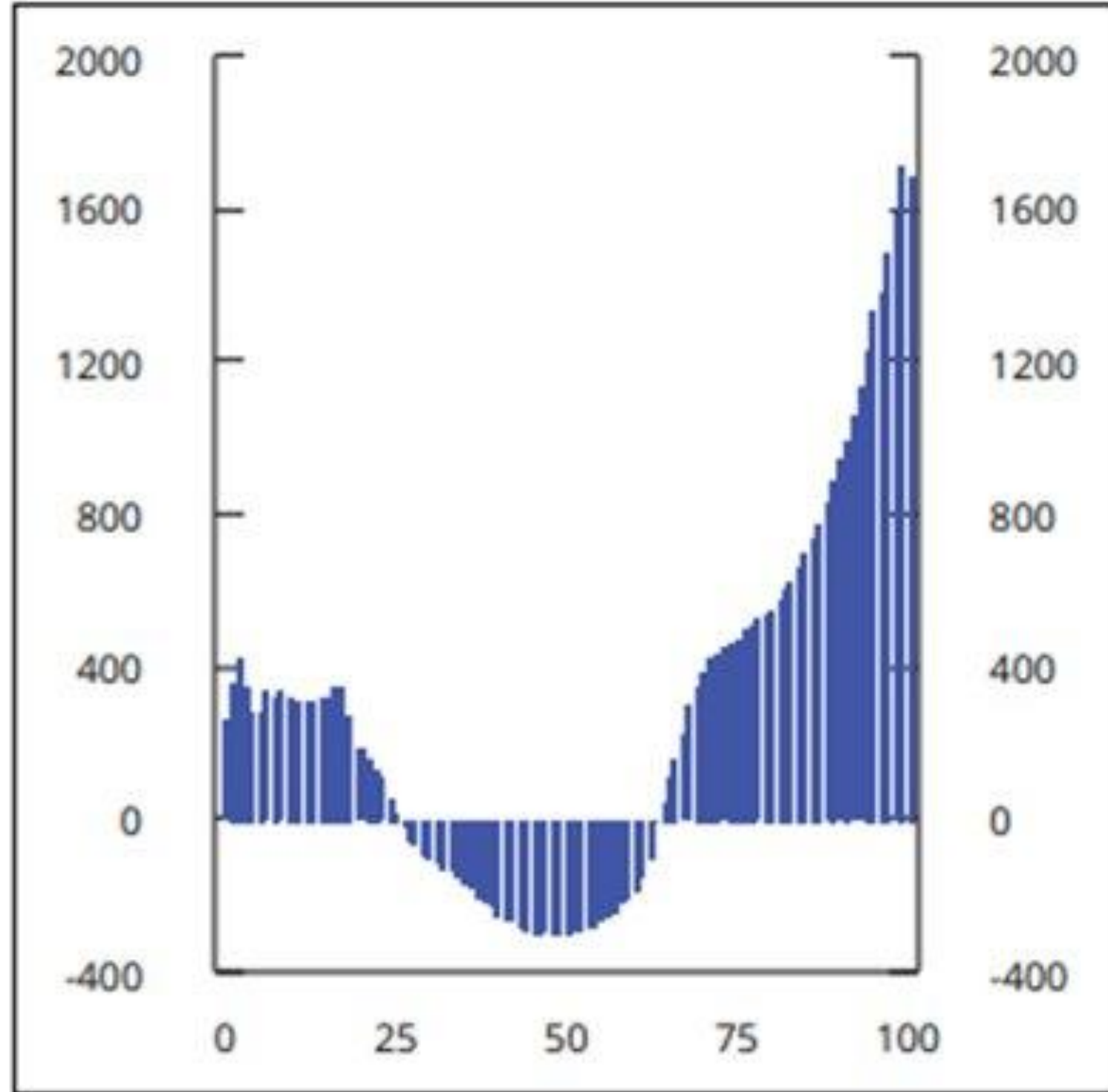


Budskap i meldingen

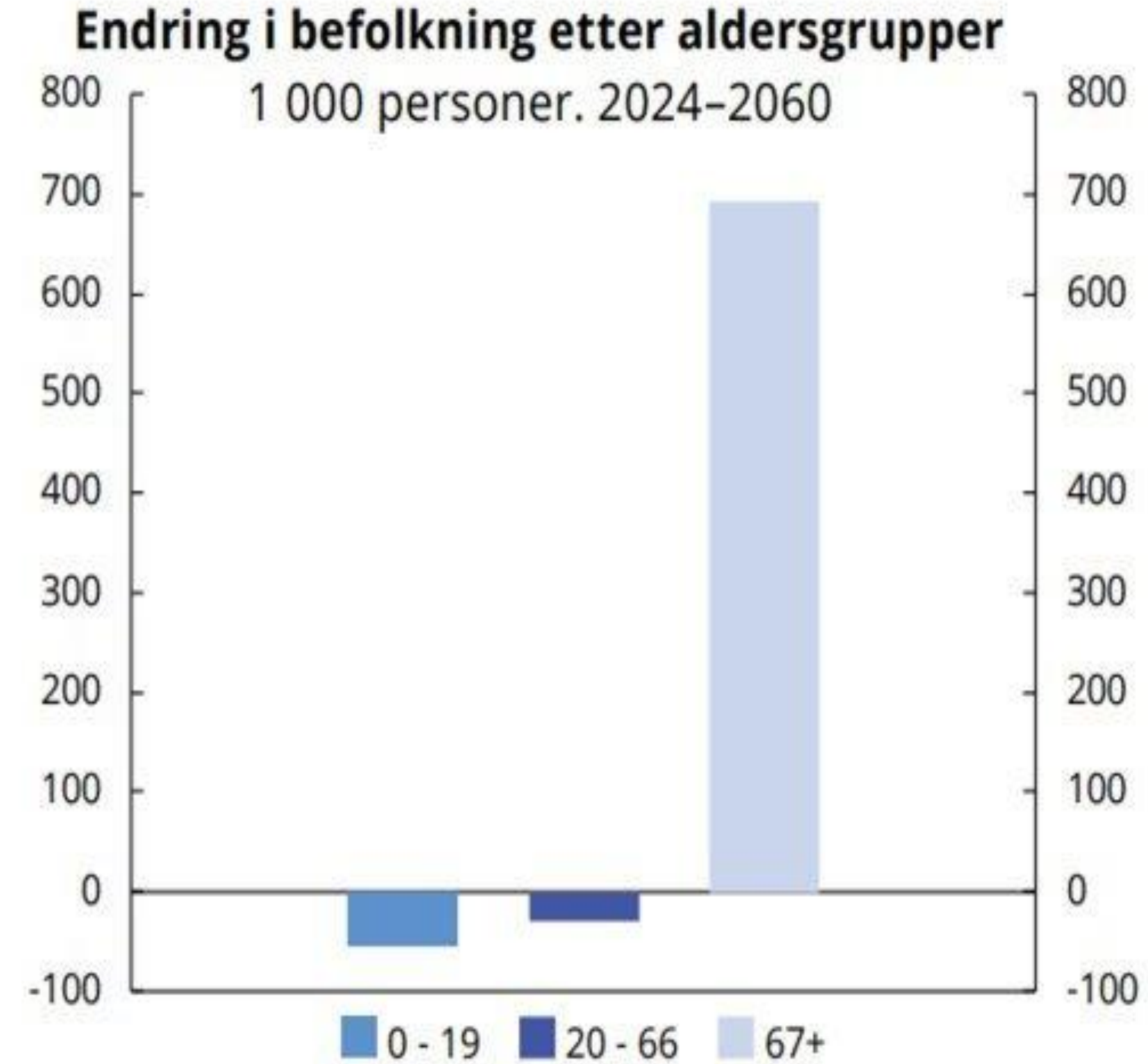
- Befolkningen skal ha **stabil tilgang på gode offentlige tjenester**
- **Finanspolitikken** må støtte dette over tid
- Velferdsordningene må:
 - Tilpasses inntektsgrunnlaget
 - Være bærekraftige over tid
 - Sikre **rettferdighet mellom generasjoner**



Moss
kommune



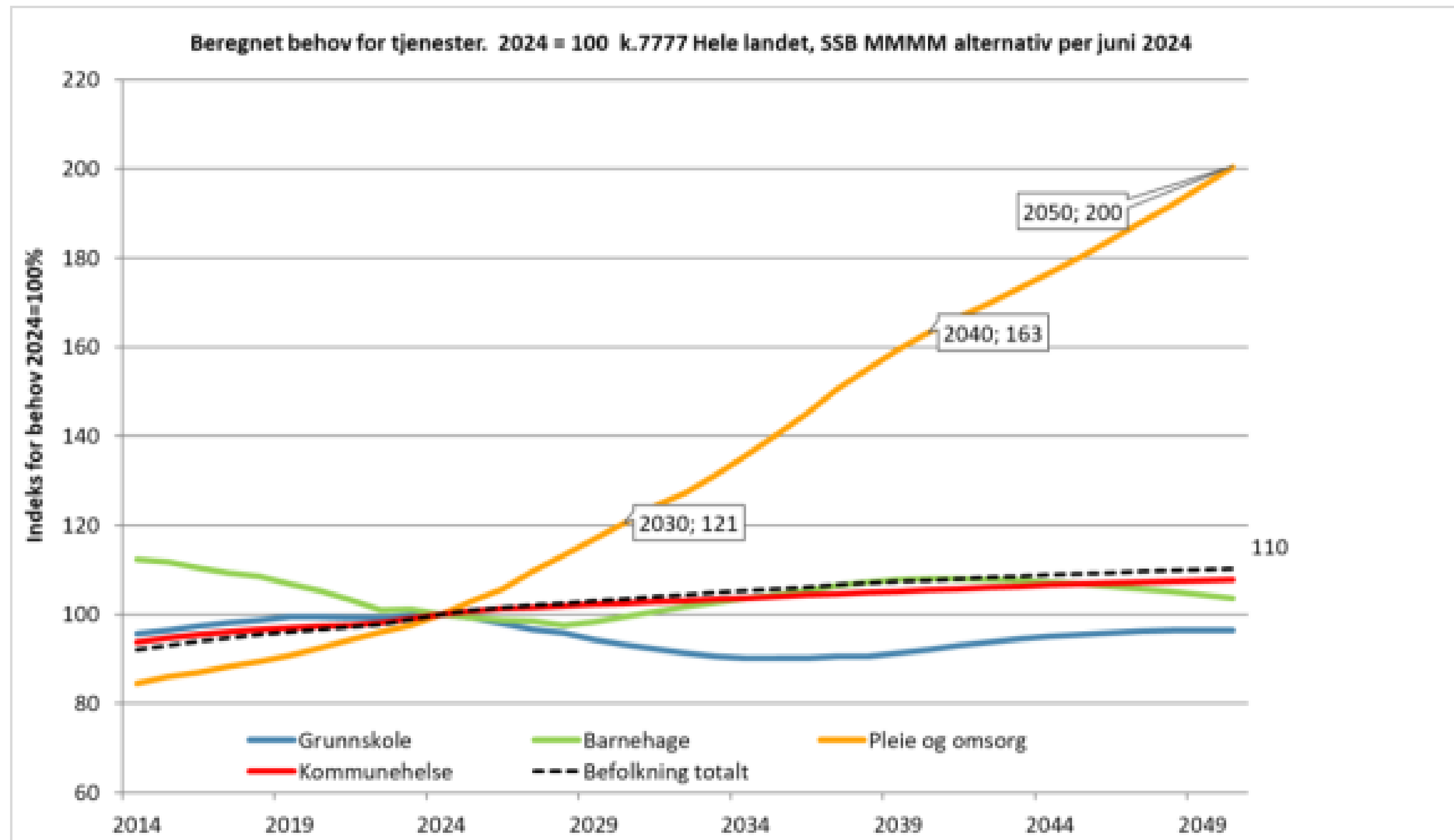
Figur 1.10 Omfordeling over livsløpet. Netto overføringer fra offentlig forvaltning etter alder.¹ 1 000 kroner. 2024-priser



Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet



Moss
kommune



Figur 2: Beregnet behov for tjenester mellom de største sektorene i kommunen 2020–2050 basert på dagens praksis. Kilde: SSB, framskriving MMMM juni 2024 og ressursbruk pr. årsklasse etter statens inntektssystem, metode Agenda Kaupang



Moss
kommune

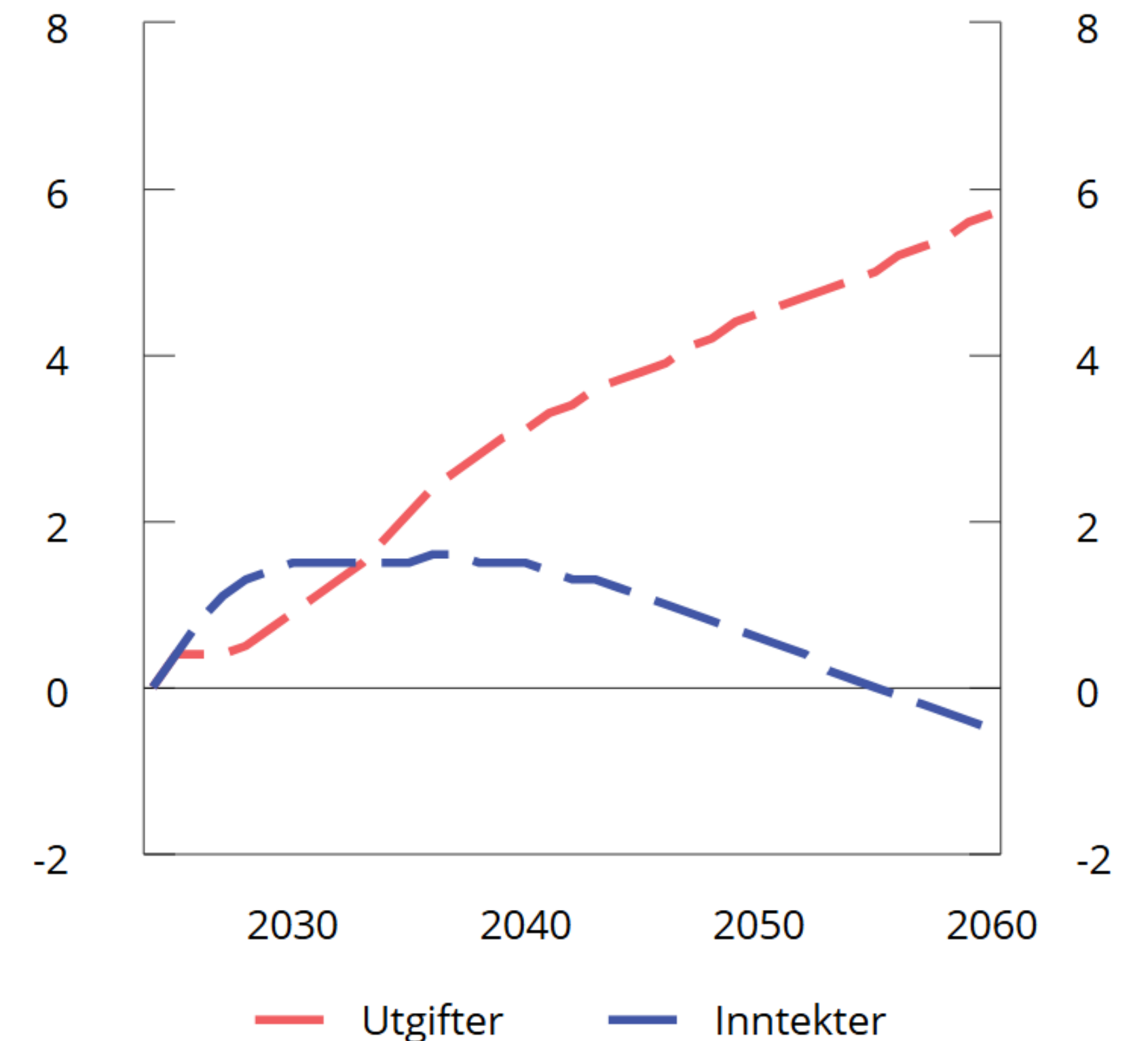
Den såkalte "haikjeften"

Årsak til økende utgifter

- **Demografiske endringer:** Flere eldre gir økte pensjons- og helseutgifter.
- **Velferdsforpliktelser:** Dagens ordninger videreføres uten reform, noe som gir høyere kostnader.
- **Forventninger til tjenestekvalitet:** Befolkningen forventer fortsatt høy kvalitet og tilgjengelighet.

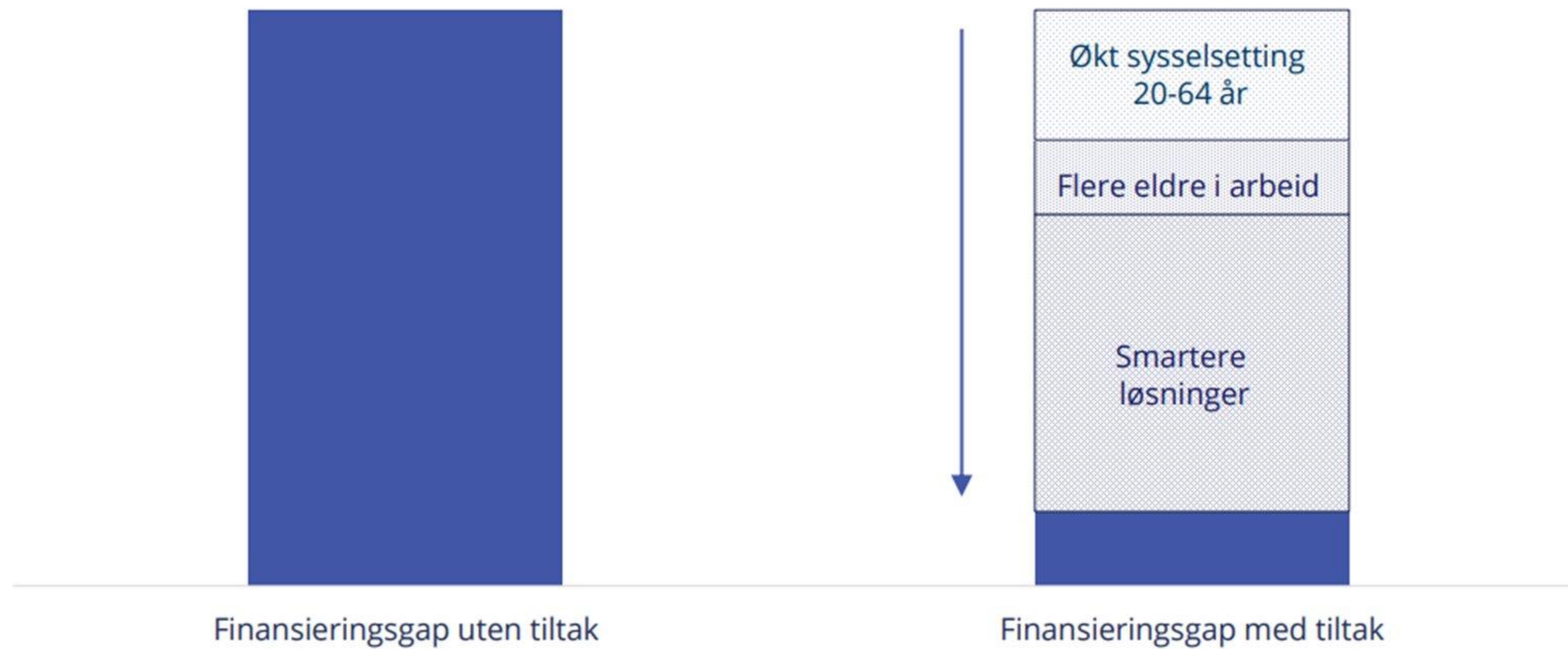
Årsak til avtakende inntekter:

- Fallende statlige inntekter fra olje og gass
- Lavere arbeidsdeltakelse (flere pensjonister og færre yrkesaktive) – lavere skatteinntekter



Figur 1.11 Inndekningsbehov i finanspolitikken. Offentlige utgifter og inntekter frem mot 2060. Andel av BNP for Fastlands-Norge. Prosent.

Kilde: Finansdepartementet.



Moss
kommune

Mot en bærekraftig økonomi

- Det nasjonale bilde påvirker oss – kan ikke vente/håpe på økte overføringer
- Vi har de samme utfordringene som nasjonen forøvrig, men det finnes rom for lokale løsninger
- Store nedtrekk bak oss – store nedtrekk foran oss
- Når vil oppoverbakken flate ut?



Moss
kommune

2. tertialrapport 2025



Moss
kommune

Kort om 2. tertialrapport

- Prognosen i juli-rapport var et merforbruk på 3,0 millioner kroner
- Tallet etter 2. tertialrapport er nå et mindreforbruk på 1,4 millioner kroner etter at stab og kommunalområdene har rapportert.
 - Utfordringer i barnevern – melder et økt merforbruk på 5 millioner kroner, ellers bedre prognoser
 - Størst endringen med lavere prognose for merforbruk er i helse og mestring
- KS kommer med en vurdering 25. september av skatt 2025. Anslagene for sentrale inntekter blir satt etter at denne vurderingen er gjort kjent.



Moss
kommune



Hva kan to kommunemålinger fortelle oss?



Moss
kommune

Mangfoldige Moss – skapende, varmere, grønnere

To målinger: Kommuneindeksen og Kommunebarometeret

Kommuneindeksen

Kommuneindeksen er laget av [Agenda Kaupang](#) – første gang i 2023

Kommunebarometeret

Kommunebarometeret er laget av [Kommunal Rapport](#) – har blitt gjort over flere år

Felles kjennetegn

- Begge prøver å si noe samlet om **kvalitet**, **kostnader** og **finans**, men har litt ulik vekting av de tre områdene
 - Kommuneindeksen vekter de 1/3 hver
 - Kommunebarometeret vekter kvalitet 85 %, økonomi/finans 10 % og kostnader 5 %
- Begge henter mye tall fra **Kostra**, men også fra andre offentlige kilder



Begge målingene ble offentliggjort i august

Hovedresultater

86

Kommuneindeksen

Plassering totalt

45 plasser opp fra i fjor

70

Kommunebarometeret

Plassering totalt

43 plasser ned fra i fjor

Hovedfunn 2025 – Agenda Kaupang

Mer penger ≠ bedre kvalitet

Sentralitet viktigere enn størrelse

Forklarer 30% av variasjonen i indeksen

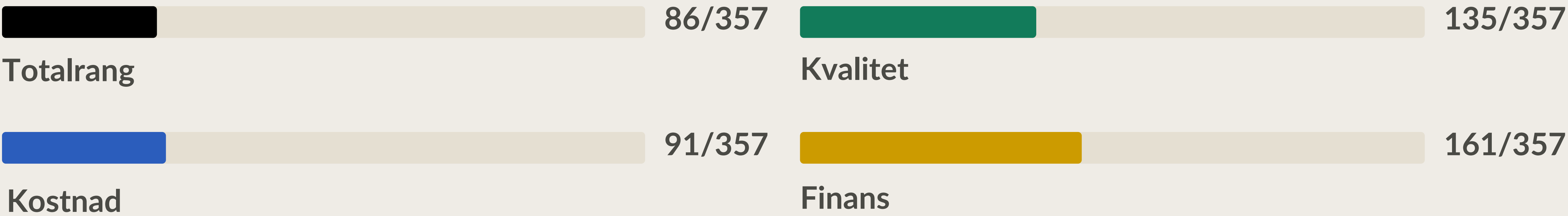
Arbeidsmiljø påvirker kvalitet

Lavt sykefravær, lite deltid og lav turnover gir bedre tjenester

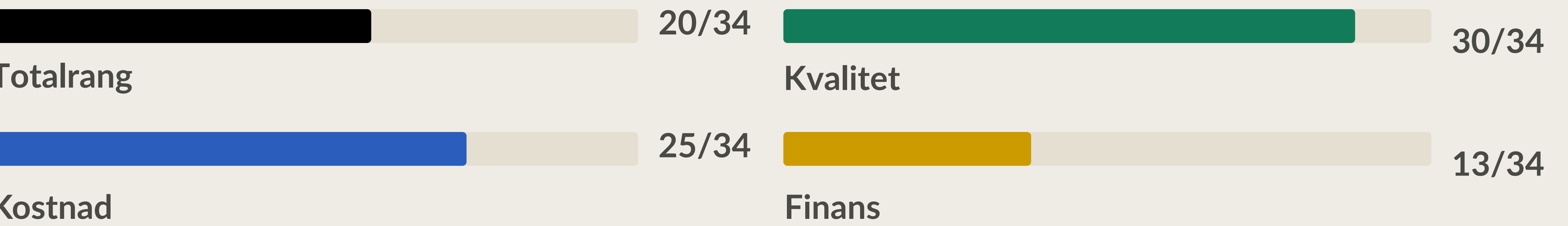


Kommuneindeksen

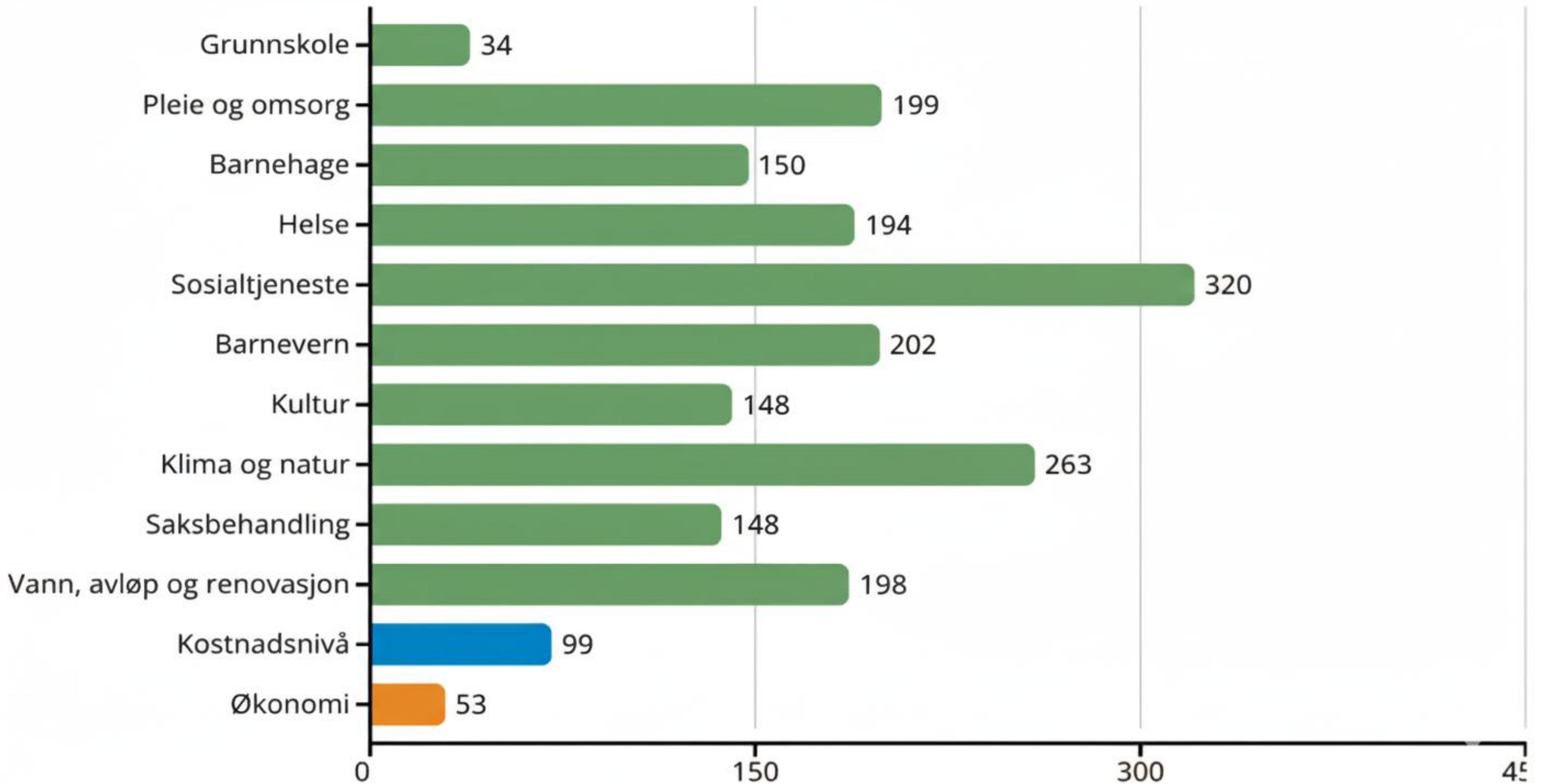
Moss kommune - totalt



Moss kommune - store kommuner

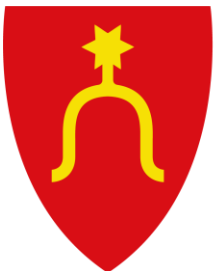
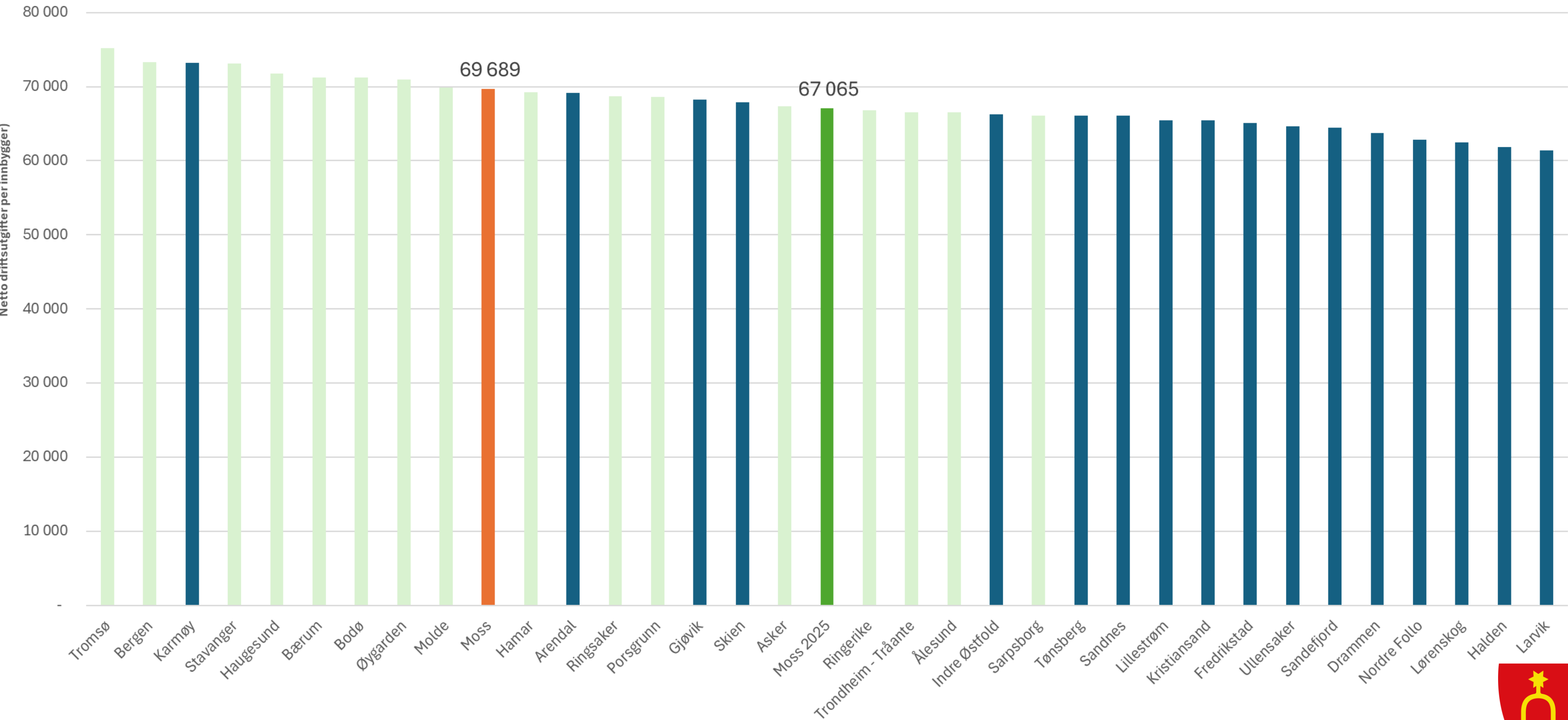


Moss kommunes plasseringer Kommunebarometeret



Hvordan sammenligne oss med andre kommuner?

Netto driftsutgifter per innbygger - korrigert for utgiftsbehov, VAR, pensjon, avskrivninger, samt trekk for private skoler og PU-tilskudd



Moss
kommune

Oppsummering og avsluttende kommentarer

Kommuneindeksen

Fremgang sammenlignet med i fjor

Kommunebarometeret

Gjør det dårligere enn i fjor

Fra kostnadsfokus til også kvalitetsfokus

De siste årene har det vært nødvendig med et sterkt kostnadsfokus på grunn av den økonomiske situasjonen. Vi bør også fokusere på kvalitet framover. Agenda Kaupang viser at vi ligger dårligere an enn sammenlignbare store kommuner på kvalitet.

- ❗ Agenda Kaupang finner ingen sammenheng mellom at mer penger gir bedre kvalitet. Dette betyr at det kan være mulig å forbedre kvaliteten uten nødvendigvis å øke kostnadene.

Rullering av økonomiplan



Moss
kommune

Planforutsetninger for økonomiplan 2026-2029

Endringer på inntektssiden

- **Offensivt skatteanslag:** Fjernet offensivt skatteanslag og forskuttering av økt rammetilskudd
- **Skatteinntekter justert** 90% av landsgjennomsnittet per innbygger (ned fra 90,9%)
- **Kommuneproposisjon** Endringer i skatt og rammetilskudd påvirker budsjettet

Økonomisk påvirkning

Totalt redusert skatt og ramme med:

- **3 millioner kroner** for 2026
- **4 millioner kroner** årlig fra 2027

Grunnlag presentert i k-sak 76/25 fra juni-møtet



Moss
kommune

Planforutsetninger for økonomiplan 2026-2029, utgiftssiden

Tertialrapport

Fire endringer i tertialrapporten

Nedtrekk justert

Tidligere nedtrekk lagt inn igjen til realitetsbehandling

Styrking HM og barnevern

Styrket budsjett i 2026 grunnet merforbruk i 2024

Langsiktige konsekvenser

Virkninger fra 2029: Nøkkeland-prosjektet og økte amortiseringskostnader



Moss
kommune

Samlet utgiftsøkning: 4 millioner i 2026-2027, 34 millioner i 2028, og 64 millioner i 2029

Endringer etter k-sak 76/25

1 Økt rammetilskudd fra Stortinget

Stortinget økte rammetilskuddet utover revidert nasjonalbudsjett 2025. Nettoeffekt for Moss: 8,2 millioner kroner.

2 Justert skattegrunnlag

Skatteinntekter redusert til 88% av landsgjennomsnittet (ned fra 90%). Nettoeffekt: minus 1,3 millioner kroner.

✔ **Netto gevinst:** 5,4 millioner kroner i økte inntekter for hele planperioden 2026-2029



Moss
kommune

Befolkningsvekst og økning i skatt og ramme

Befolkningsvekst i Moss

Kun fire av 33 andre store kommuner hadde høyere befolkningsvekst enn Moss i perioden 2020-2024.

Konsekvenser:

- Økte behov fra befolkningsvekst og eldrebølge
- Nødvendighet av økte rammer til kommunalområdene
- Behov for systematisk tilnærming fremfor ad hoc-løsninger

 Moss kommunes størrelse tilsier at vi bør vurdere rammeøkning basert på rammetilskuddet og skatteinntekter: **minimum 30 millioner kroner for 2026**

Skisse til fordeling av 30 millioner kroner

Område	Økt ramme – skatt og innbyggertilskudd	Økt ramme - utgiftsutjevning	Holde igjen 10 prosent grunnet inv.	Sum
Pleie og omsorg				
Grunnskole				
Barnehage				
Administrasjon				
Kommunehelse				
Sosiale tjenester				
Barnevern				
Sum store områder	20	5,0	3,5	28,5
6 mindre områder	1,5			1,5
Sum alle områder	21,5	5,0	3,5	30,0



Moss
kommune

Befolkningsvekst og økte rammer

Utfordring

Kompliserte beregninger krever mer tid og samarbeid med andre store kommuner.

Tilnærming

Skjønn må brukes i tillegg til beregninger, uansett sluttresultat.

Vurdering

Økte rammer fra befolkningsvekst må vurderes mot foreslåtte nedtrekk.

 Vi har ikke konkrete tall å presentere i dag, men arbeider med å finne riktig tilnærming



Moss
kommune

Redegjørelse om bruk av premiefond i k-sak 76/25

- Moss kommune hadde et stort premiefond i KLP etter sammenslåingen. Rimelig å anta at vi nå er mer på et normalt nivå i kommunesammenheng.
- Midler i premiefond gir bedre avkastning enn midler i disposisjonsfond. Ved utgangen av 2025 vil fondet være i underkant av 400 millioner kroner
- Samtidig forutsettes det fra regjeringen at kommunene bruker av premiefondet
- Det er regnet med å bruke 75 millioner kroner hvert av årene i perioden 2026-2028. KLP sier at vi kan påregne en tilførsel på minst 60 millioner kroner per år.
- Ny vurdering av bruk gjøres før forslag til økonomiplan legges fram



Moss
kommune

Hva er nytt i september?

- Barnevern – prognose merforbruk 2025 har økt med 5,5 millioner kroner i forhold til prognosen etter 1. tertial. Må ta en ny vurdering av realismen i 2026-rammen
- Betydelig økning (17 prosent!) i forslag til budsjett for MIB som skal behandles i representantskapet 14. oktober. 7-8 millioner kroner mer enn fremskrevet budsjett
- Driftsutgifter (bemanning) samlokaliserte boliger må kvantifiseres ved denne rulleringen



Moss
kommune

Hvilke økonomisk bilde ser vi?

- Prøver å få et netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene, jf. k-sak 76/25:
 - 2026: 0,3
 - 2027: 0,8
 - 2028: 1,3
 - 2029: 1,75
- Det er nå usikkert om vi klarer måltallene
- Kommer det flere penger i statsbudsjett eller i behandlingen i Stortinget?



Moss
kommune

Nedtrekk som skal gjøres gjeldende fra 2026



Moss
kommune

Innledning

Plan- og budsjettsskriv etter k-sak 76/25

Beløp i millioner kroner	2026	2027	2028	2029
Stab	-2,6	-4,4	-8,1	-12,3
KOA	-15,5	-25,4	-47,1	-71,6
PMT	-1,8	-3,1	-5,8	-8,8
HM	-13,7	-22,9	-42,8	-65,0
MKE	-1,4	-2,4	-4,4	-6,7
Sum nye nedtrekk basert på k-sak 76/25	-35,0	-58,2	-108,2	-164,4



Moss
kommune

Kommunedirektøren med stab organisasjon – nedtrekk 2026

Videreføring av samme tiltak som tidligere år:

Reduksjon i antall årsverk/stillinger innenfor kommunedirektørens fullmakter;

- **Legge ned ledige administrative stillinger fra 2025** som ikke behøves erstattet
- **Holde ledige administrative stillinger fra 2025 vakante** i første del av 2026
- **Løpende vurderinger av ledige administrative stillinger som oppstår i 2026**, tre alternativer legge ned, holde vakant eller lyse ut

Forbedre effektivitet i organisering av stab organisasjon sine støttefunksjoner (linjestøtte og strategisk støtte) og løpende dialog med kommunalområdene om behov og prioritering.



Moss
kommune

PMT

- Reduksjon i opptrappingsplan for tømming av sandfang
- Redusert gatefeiing og mer feiing til terreng der forurensingspotensialet er lite
- Redusert omfang av bekkerestaurering
- Redusert vedlikehold, vei, park og friluftsliv
- Redusert utredningskapasitet.
- Salg av geodatatjenester til nabokommuner med behov
- Rent Mossesund – Økt innsparing for å finansiere kommunal egenandel 750'
- Vakanser holdes ledig og stillinger avvikles mot slutten av planperioden.
- Reduksjon med en lederstilling



Moss
kommune

KOA – nedtrekk i 2026

- Nye nedtrekk i økonomiplanen 2026-2029 i 2026 - 15 500
- Større nedtrekk fra forrige økonomiplan gjeldende 2026:
 - Skolestruktur - 10 000
 - Agenda Kaupang sosial - 8 500
 - Agenda Kaupang barnevern - 4 000
 - Ta ned tjenester som følge av redusert bosetting - 33 500fordelt på flyktningtjeneste, Nav og skole

KOA utfordringsbilde

- Merforbruk barnevern 2025 – tas med inn i 2026

Beredskapshjem og institusjonsplasseringer – tar tid å endre

- Merforbruk sosial 2025 – tas med inn i 2026

Mange langtidsmottakere, krever gode tiltak, krevende boligmarked

- Økte behov individuelt tilrettelagt opplæring og økt skolefravær

Trenger samordnet innsats



Moss
kommune

KOA - tiltak

- Økt bruk av kommunale tiltak og aktivitetsplikt for å få flere i arbeid
- Økt samarbeid i privatmarkedet for å løse boligutfordringer
- Samordne tiltak for å muliggjøre hjemflytting for barn i barnevernet
- Samordne tiltak for barn med store sammensatte behov
- Omorganisering KOA kutt enhetslederstilling
- Øke inntekter/tilskuddfinansiering
- Omprioritere og målrette ressurser, redusere enkelttjenester
- Gjøre kutt i driftsmidler
- Redusere stillinger i skole
- Effektivisere og digitalisere, kutte stillinger ved turnover/vakans



Moss
kommune

Helse og mestring – nedtrekk 2026

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nedtrekk gjeldende økonomiplan	-8 150	-87 050	-129 250	-129 250	-129 550	-129 550
Nye nedtrekk			-13 700	-22 900	-42 800	-65 000
Sum nedtrekk	-8 150	-87 050	-142 950	-152 150	-172 350	-194 550



Moss
kommune

Helse og mestring – utfordringsbilde

- Strammere økonomiske rammer – merforbruk
- Flere eldre og mer komplekse behov - merforbruk heldøgns omsorg
- Økte behov hos barn og unge - merforbruk på tjenestekjøp
- Utfordringer med rekruttering og kompetanse

K-3103 Moss	2023	2025	2030	2040	2050	Endring 2023	%
Innbyggere 0-17 år	9 884	9 831	9 616	9 993	10 294	410	4 %
Innbyggere 18-49 år	19 827	20 483	21 125	20 968	20 228	401	2 %
Innbyggere 50-66 år	12 006	12 433	12 920	13 231	14 253	2 247	19 %
Innbyggere 67-79 år	6 935	7 063	7 235	9 072	9 543	2 608	38 %
Innbyggere 80-89 år	2 147	2 458	3 286	3 785	5 052	2 905	135 %
Innbyggere 90 år og over	441	424	546	1 073	1 374	933	212 %
Sum innbyggere	51 240	52 692	54 728	58 122	60 744	9 504	19 %

SSB MMMM alternativ per juni 2024, tabell 14288

Tiltak

- Agenda Kaupang- yttligere nedtrekk på 25 millioner i 2026
- Organisere arbeidet - utvikle nye arbeidsformer
- Mer målrettet ressursbruk, nedtrekk på administrative stillinger
- Oppgavedeling og riktig bruk av kompetanse eks. fagteam, serviceverter
- Digitalisering og teknologisk utvikling
- Prioritering og reduksjon av mindre viktige tjenester
- Forventningsavklaringer
- Utvikle samarbeid med næringsliv, frivillighet og sivilsamfunnet
- Skape økonomisk handlingsrom for utvikling og endring
- Flere tiltak er avhengig av nye investeringer



Moss
kommune

Oppsummering av tiltak

- Vi gjør det for de vi må
- Vi gjør det nå
 - for å utvikle og endre i tide
- Sammen tar vi ansvar for en bærekraftig utvikling i helse og omsorgstjenestene



Investeringsprogram 2026-2029



Moss
kommune

Hvorfor setter vi investeringsprogrammet på dagsorden?

- Ønsker en større politisk involvering før kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2026-2029 legges fram 31. oktober
- Moss kommune bør ha et relativt moderat investeringsnivå de nærmeste årene for å gjenvinne økonomisk balanse
 - I k-sak 76/25 – rullering av økonomiplan foreslås det en økonomisk ramme for investeringsprogram 2026-2029 på 1,5 milliarder kroner

Investeringsprogrammet kan bli bedre enn det har vært

- Kan gjøres blant annet ved følgende:
 - Vi må bli bedre til å heve blikket utover de to første årene i planperioden
 - Bedre kobling mot kommunens planer som må reflektere kommunens økonomi
 - Kirkelig Fellesråds forslag til investeringsprogram bør komme fram ved denne rulleringen
 - Avklare med MKE om det er investeringer innen kategorien tekniske anlegg som bør løftes fram før investeringsprogrammet settes



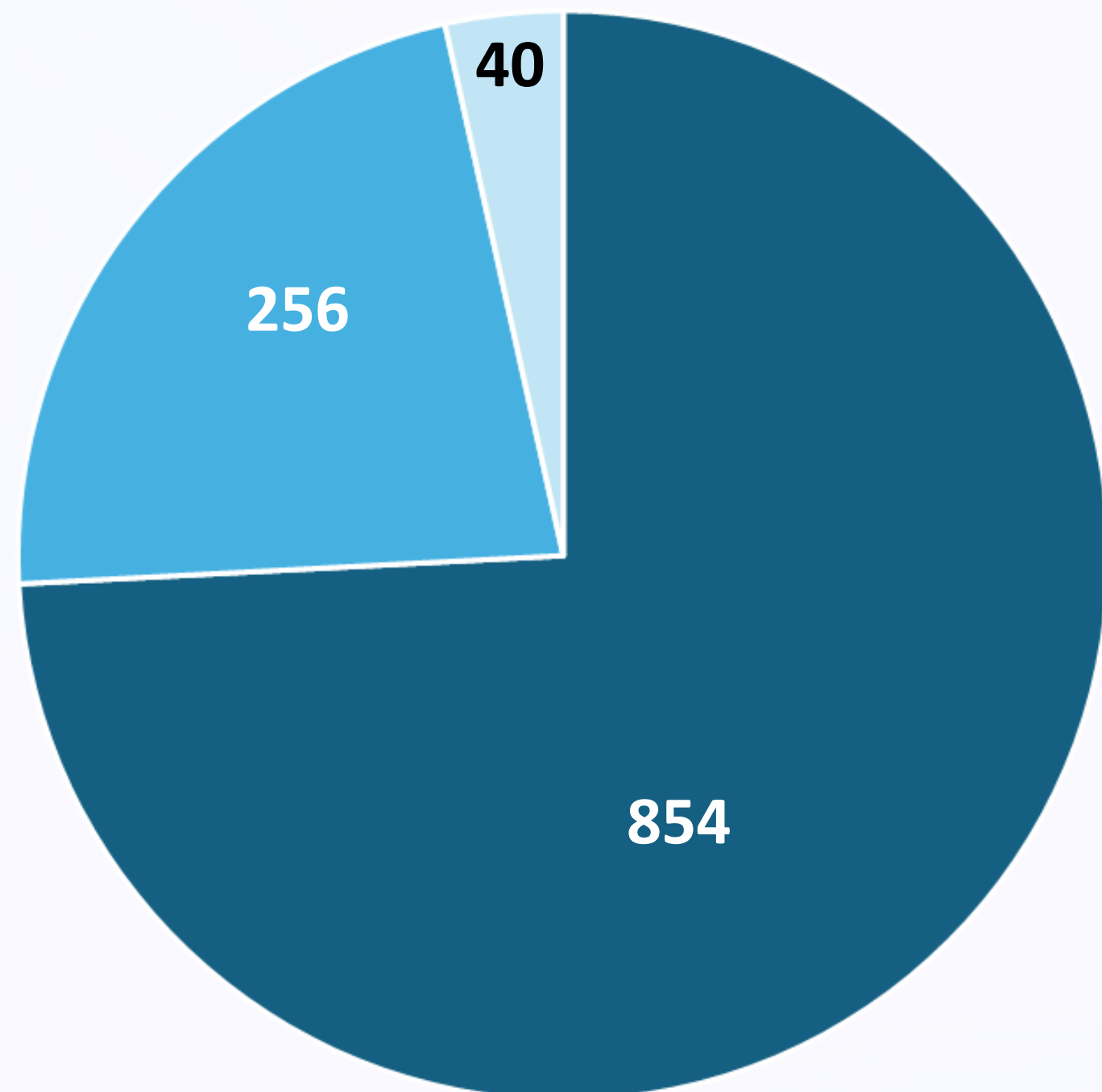
Moss
kommune

Hva menes med investeringer innenfor en ramme på 1,5 milliarder kroner?

- Investeringer i varige driftsmidler
- Investeringer som gjelder basisorganisasjonen, MKE og Kirkelig Fellesråd
- Investeringsnivå i form av bruttobeløp, det vil si investeringer som utløser eventuelle tilskudd har ikke et fratrekk for det
- Investeringer er eksklusiv selvkost for investeringer innen vann og avløp

Hva er disponert i gjeldende investeringsprogram?

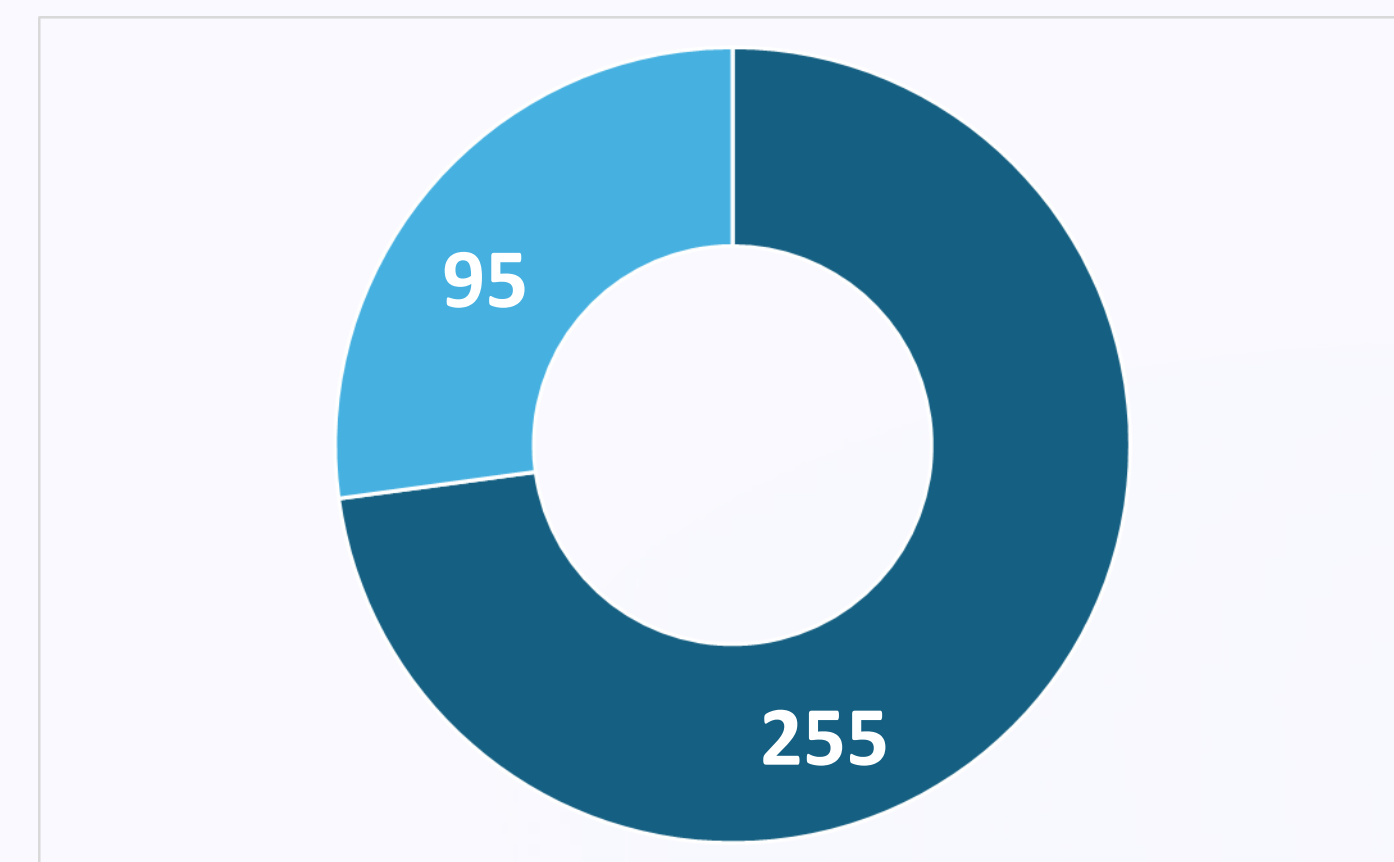
2026-2028



■ Gjeldende program ■ Ikke disponert ■ Reservepott

Totalramme: 1 150 millioner kroner

2029



■ Faste mindre prosjekter ■ Ikke disponert

Totalramme: 350 millioner kroner



Prosjektprogrammet for kirkebyggsforvaltningen
2026 – 2029

Moss kirkelige fellesråd

Kirkerehabilitering

Moss kirkelige fellesråd 2024

Hva omfatter det?

Bygningsmessig istandsetting

Nye varme, ventilasjon og energiløsninger

Oppgradering sikringsanlegg

Sanitæranlegg med universell tilgjengelighet

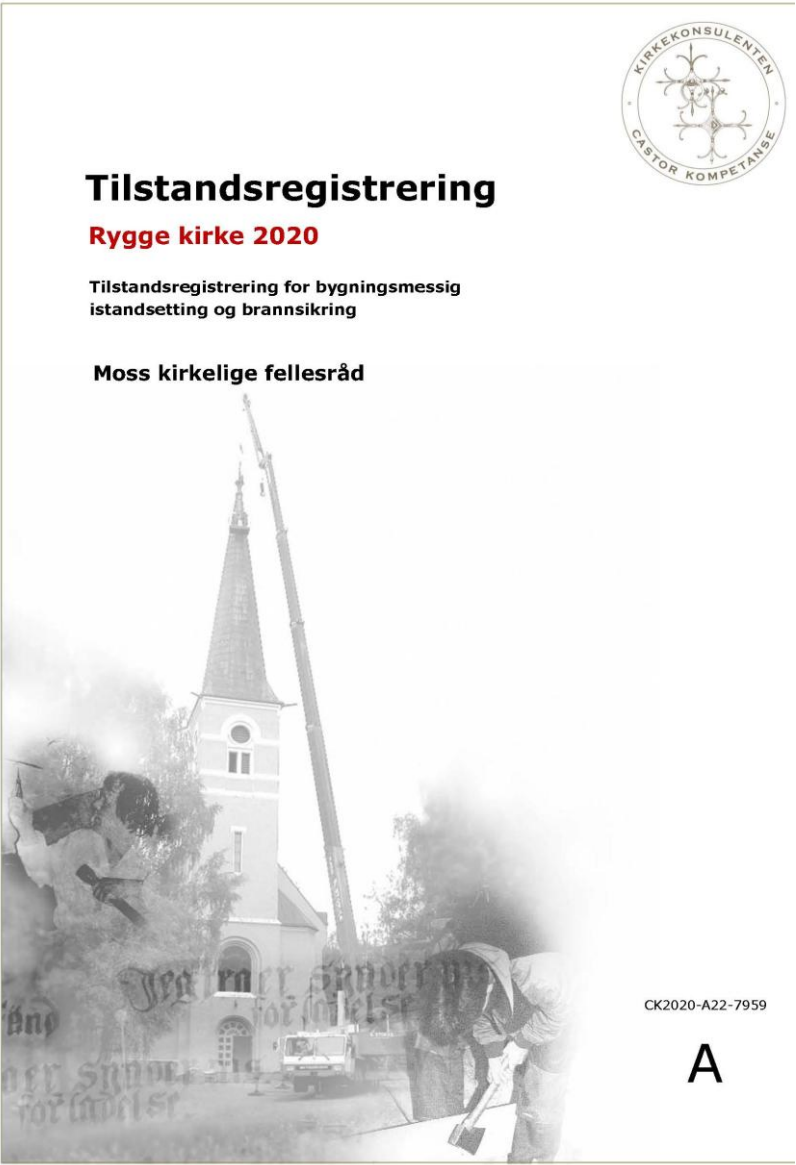
Lyd og lysanlegg



Moss
kommune

Systematisk og detaljert kartlegging og tilstandsanalyser:

Moss kirkelige fellesråd 2024



- Og derfor

Kasserer vi elektrisk oppvarming

Det er mottatt kroner
450.000 i tilskudd til å fjerne
elektrisk varmeanlegg i
Rygge kirke

05.06.2024 10:54



Nye energikilder

bergvarme



sol



Energikonvertering i et langsiktig perspektiv

Oppgradering som pakkeforløp

- Jeløy kirke
- Jeløy kapell
- Ekholt kirke
- Rygge kirke og kapell

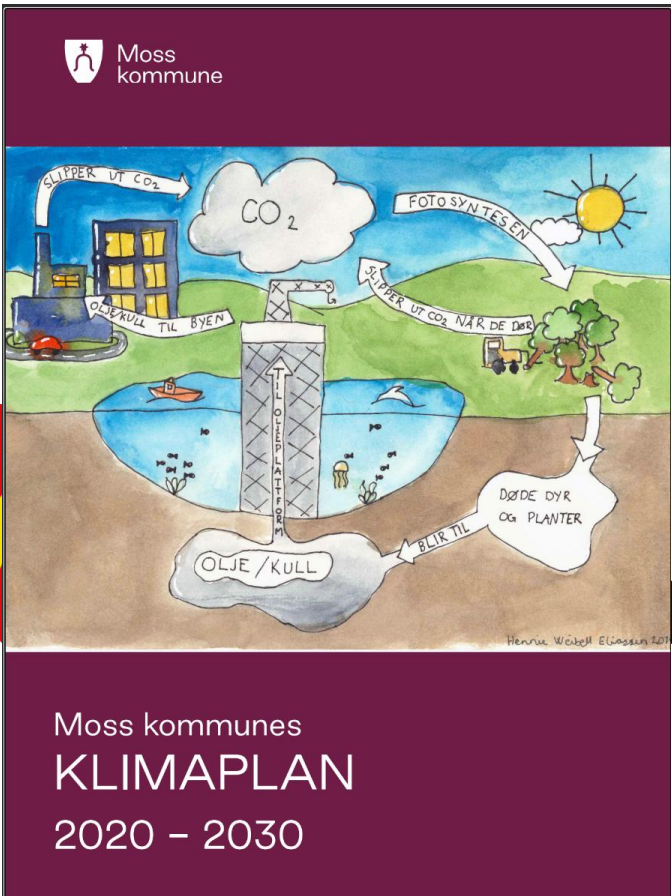
- **Solpanel på tak**
-produserer elektrisk energi til eget bruk og salg
- **Bergvarme**
-energi til oppvarming om vinteren og kjøling om sommeren
- **Nye vannbårne varmeanlegg**
-Effektive, solide og varige radiatoranlegg uten brannfare
- **Nye ventilasjonsanlegg med kjøling**
-luftbehandling hele året og kjøling uten tilført energi om sommeren

Besparelse

Kirkested	Normert energiforbruk (dagens)	Energibruk etter (fremtidig)	Energi-besparelse	Krone-besparelse
	kWh	kWh	kWh	v/ 1,5 kr/kWh
Jeløy kirke	496 303	169 547	326 756	490 134
Jeløy kapell	135 000	35 000	100 000	150 000
Ekholt kirke	266 145	71 858	194 287	291 431
Rygge kirkested	278 372	94 312	184 060	276 090
Sum	1 175 820	370 717	805 103	1 207 655

Årlig energibesparelse utgjør i størrelsesorden 1,3 millioner kroner

ENØK-tiltakene i kirkerehabiliteringen vil være kirkens bidrag til å nå målene i klimaplanen





DEN NORSKE KIRKE

Moss kirkelige fellesråd



Prosjektprogram

Kirkene i Moss 2026-2029

Prosjektprogram for bygningsmessig istandsetting, brannsikring og ENØK-oppgradering

Moss kirkelige fellesråd

CK2025-A22-15733

A

Prosjektprogrammet representerer en kirkerehabilitering som skal sikre både bevaring og fornyelse. Denne versjonen bygger på den samme målsetting og begrunnelse som tidligere.

Alle saker som gjelder kirkenes sikringsanlegg er

Unntatt offentlighet

Off. I. §24.3



DEN NORSKE KIRKE

Moss kirkelige fellesråd



Prosjektprogram

Rygge middelalderkirke 2026-2029

Prosjektprogram for bygningsmessig istandsetting, brannsikring og ENØK-oppgradering

Moss kirkelige fellesråd

CK2025-A22-15732

A

Prosjektprogrammet representerer en kirkerehabilitering som skal sikre både bevaring og fornyelse. Denne versjonen bygger på den samme målsetting og begrunnelse som tidligere.

Alle saker som gjelder kirkens sikringsanlegg er

Unntatt offentlighet

Off. I. §24.3

Prosjektprogram 2026



Kirkerehabilitering og sikring

Moss kirkelige fellesråd-Rygge kirke

kirke	prosjektnr	prosjektnavn	kostnad	periode	aktivt
-------	------------	--------------	---------	---------	--------

Prosjektadministrasjon

4529	Rådgivning,prosjektadm,økonomi og tilskudd	kr 1 200 000,00	2026	☒
4531	Utarbeiding og revisjon prosjektprogram	kr 60 000,00	2026	☒

Sammendrag for 'Kirke' = Prosjektadministrasjon (2 detaljposter) kr 1 260 000,00

Rygge kirke

3955	Rigg og drift av byggeplass	kr 140 000,00	2026	☒
4002	Spyling og videoinsp kummer og avløpsledning	kr 80 000,00	2026	☒
4013	Undersentral vannvarme inkl rørlinlegg kirke	kr 440 000,00	2026	☒
4549	Ny HC-WC våpenhus bygnsmess+avløp (trinn 1	kr 400 000,00	2026	☒
4561	Rep skade himl-takstol-tak over kor	kr 1 700 000,00	2026	☒

Sammendrag for 'Kirke' = Rygge kirke (5 detaljposter) kr 2 760 000,00

Rygge kirke - Brannsikring

3991	Rydding, rengjør og støvsug loft	kr 280 000,00	2026	☒
3996	Flytte trykkholde sprinkler til nytt tekn rom kpl	kr 480 000,00	2026	☒
4551	Ny el- og rørinfrastrkt fra kapell til kirke (50%)	kr 1 000 000,00	2026	☒
4552	Ombygg utv stenge- og drenskum sprinkler kor	kr 420 000,00	2026	☒
4553	Nytt teknisk rom (hovedsentral kapell)	kr 300 000,00	2026	☒

Sammendrag for 'Kirke' = Rygge kirke - Brannsikring (5 detaljposter) kr 2 480 000,00

Rygge kirke - Elsikkerhet

3985	Oppgradering elanlegg og kabelframfør (3/6)	kr 220 000,00	2026	☒
4010	Ny HF og elforsyning kirkested	kr 480 000,00	2026	☒
4020	Ny rør- og kabelframføring kjeller	kr 200 000,00	2026	☒
4025	Ny elforsyning til kirke:Stigeledning+UF1	kr 420 000,00	2026	☒
4026	Elanl: Stigeledn+ny UF2 elektrisk benkevarme	kr 370 000,00	2026	☒
4554	Ny el benkvarme (spisslast)	kr 360 000,00	2026	☒

Sammendrag for 'Kirke' = Rygge kirke - Elsikkerhet (6 detaljposter) kr 2 050 000,00

Rygge kirkested (ENOVA-frist 06.07.2026)

4253	Prosjektere energitiltak inkl byggeledelse	kr 240 000,00	2026	☒
4255	Omtekking tak kpl, ny isolering og solpanel	kr 2 800 000,00	2026	☒
4256	Energibrønner ink. rør og innlegg til tekn rom	kr 730 000,00	2026	☒
4259	Varmesentral inkl. varmepumpe og backup	kr 1 260 000,00	2026	☒
4260	Nytt vannbårent varmeanlegg (kirke og kapell)	kr 1 800 000,00	2026	☒

kirke	prosjektnr	prosjektnavn	kostnad	periode	aktivt
-------	------------	--------------	---------	---------	--------

4261	Nytt ventilasjonsanlegg seremonisal kapell	kr 790 000,00	2026	☒
4262	Ny rørinfrastruktur mellom kapell og kirke (50%)	kr 1 000 000,00	2026	☒
4263	Utskiftning vinduer inkl. isoler midtposter	kr 500 000,00	2026	☒

Sammendrag for 'Kirke' = Rygge kirkested (ENOVA-frist 06.07.2026) (8 detaljposter) kr 9 120 000,00

Søkeprosess RA/KBF

4540	Prosjekter+søk rep tak,takstol og tårnfot o skip	kr 130 000,00	2026	☒
4542	Prosjekter+søk istandsett vinduer	kr 60 000,00	2026	☒
4543	Prosjekter+søk restaurer utv murverk	kr 280 000,00	2026	☒

Sammendrag for 'Kirke' = Søkeprosess RA/KBF (3 detaljposter) kr 470 000,00

Dersom prosjekter løper etappevis over flere år, vil kostnadene være tilsvarende fordelt over år. Alle tall er eksklusive merverdiavgift.

BUDSJETT TOTALT eks. mva.

kr 18 140 000,00



Økonomiplan kirkerehabilitering og sikring 2026-2029

Tiltak og investeringer er i hht. vedlagte
prosjektprogram

	sum perioden	kontrollsum
Totalt kostnadsbehov eks. mva.	70 490 000	70 490 000

	utføres 2026	utføres 2027	utføres 2028	utføres 2029
Totalt kostnadsbehov fordelt	34 230 000	14 088 000	11 732 000	10 440 000

Investeringer oppsummert pr. kirke			utføres 2026	utføres 2027	utføres 2028	utføres 2029	summering
A22	Moss kirke	tiltak prosjektprogram oppsummert	0	2 000 000	2 020 000	1 280 000	5 300 000
A22	Jeløy kirke	tiltak prosjektprogram oppsummert	3 740 000	1 600 000	640 000	760 000	6 740 000
Forbruk ekstraord sikring av hovedkonstruksjon kr. 3.400.000 ikke inndecket							
A22	Rygge kirke og kapell	tiltak prosjektprogram oppsummert	18 140 000	9 968 000	6 522 000	2 480 000	37 110 000
Forbruk ekstraord feilretting og tvangsmulkt brannsikring kr. 1.560.000 ikke inndecket							
A22	Ekholt kirke	tiltak prosjektprogram oppsummert	10 930 000	0	0	260 000	11 190 000
A22	Jeløy kapell	tiltak prosjektprogram oppsummert	0	120 000	2 050 000	4 980 000	7 150 000
A22	Prosjektadm,program, søk og anskaffelser	tiltak prosjektprogram oppsummert	1 420 000	400 000	500 000	680 000	3 000 000

Investeringsplanen har en inntektsside
som er angitt slik:

Statlige tilskudd via ENOVA som allerede er tildelt prosjektene. Frister for ferdigstilling fremgår av prosjektprogrammet.	7 600 000
Statlig tilskudd til gjennomføring fra kirkebevaringsprogrammet KBP med 50% av prosjektkostnaden.	18 555 000
Planlagt tilskuddssøknad til Stiftelsen UNI	500 000
Sum eksterne tilskudd >>	26 655 000

Kostnadene representerer tiltak som på kort sikt skal gjenopprette et definert vedlikeholds nivå, og på lenger sikt bevare kirkebygningenes autensitet og opprinnelige løsninger.

Tilskudd fra samtlige ordninger utbetales etterskuddsvis; dvs. etter fullført og rapportert prosjekt.

For kirkene Jeløy og Rygge er det utført strakstiltak som ikke har hatt egen finansiering. Kostnad er foreløpig belstatet investering, men ikke inndecket.

Kostnadene representerer beregnet anleggskostnad for istandsetting av kirkene inkludert administrasjonskostnader, anskaffelser, søknader og rapportering av tilskudd mv..

Kostnadene er 2025-kroner eksklusive merverdiavgift.

A large orange circle is positioned on the left side of the slide, partially cut off by the edge.

*Takk for at vi
fikk komme!*

Leder i Moss kirkelige fellesråd

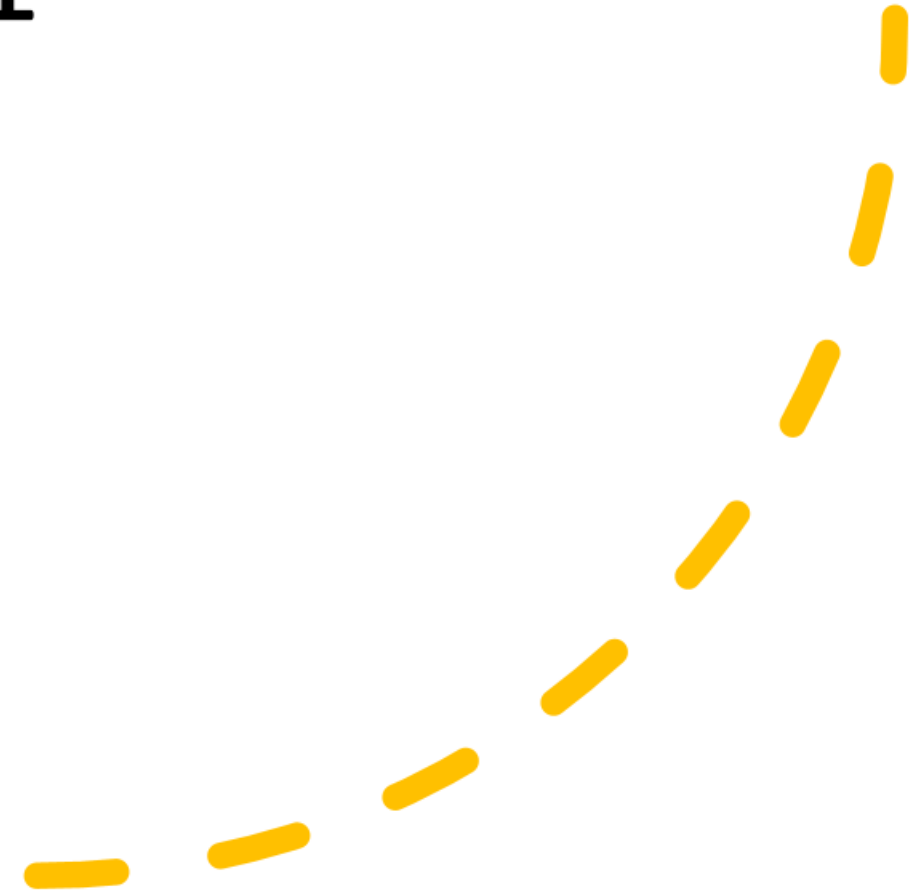
Petter Johan Dyhre 93418939

johdyhre@online.no

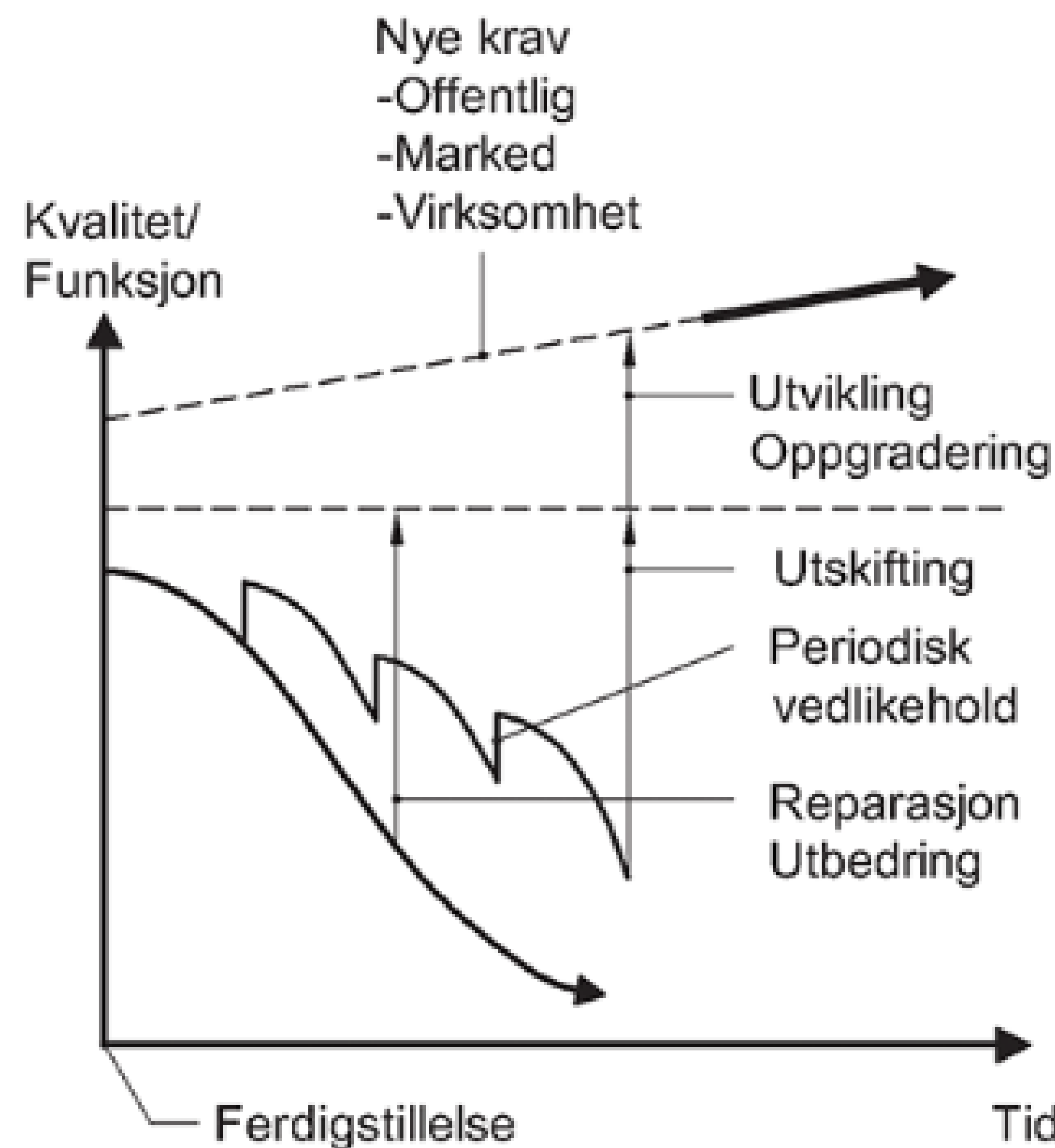
Kirkeverge i Moss

Bård Andreas Bårdsen 901 89 901

bard.bardsen@kirkenimoss.no

A yellow dashed line starts from the bottom right and curves upwards towards the right edge of the slide.

Hvilke behov ser MKEiendom for tekniske anlegg i kommende planperiode?



Kvalitet og funksjon for en bygning sett i et levetidsperspektiv



Moss
kommune

Tilstandsgrad

Tilstandsgrad (TG) er et uttrykk for tilstanden et byggverk eller en del/komponent har i forhold til referansenivået.

TG vurderes fra en skala 0 til 3:

- TG 0 = Ingen symptomer på avvik.
- TG 1 = Normal slitasje, avvik er ikke av vesentlig karakter.
- TG 2 = Byggverket er nedslitt eller har en vesentlig skade eller vesentlig redusert funksjon.
Punktvis sterk slitasje og behov for lokale tiltak.
- TG 3 = Byggverk eller byggdelen har total eller nært forstående funksjonssvikt, eller behov for strakstiltak. Fare for liv og helse.
- TGIU = Bygningsdel / objektet er ikke synlig, og TG kan ikke vurderes fra nabokonstruksjon.

I tillegg kommer definerte aldersspenn
på tekniske anlegg, samt nye
forskriftskrav.



Moss
kommune

Kritiske oppgraderinger tekniske anlegg

Tall i millioner kroner

Sted/anlegg	2026	2027	2028	2029	Kommentarer
Rådhuset '-Ventilasjon/varme/kjøling	25 000	25 000	0	0	Utgått på dato Endret bruk/behov
Nøkkeland skole '- Oppgradering automatikk	1 500	1 500	0	0	Reservedeler ikke tilgjengelig
Alby gård, kontorfløy '-Ventilasjon	1 000	0	0	0	Utleie, men nye krav til ventilasjon
Rygge rådhus '- Generelle tekniske oppgraderinger	0	2 500	2 500	0	
Reier skole '- Heis m/sjakt	5 000	0	0	0	Ikke heis i bygget i dag. Krav!
Melløs omsorgsboliger '- Oppgradere 3 ventilasjonsaggregat	0	0	2 000	3 000	
Diverse tekniske avvik '- Alarm, LED, brann, heis	0	5 000	5 000	5 000	Iht. Tek-Forskrifter NEK, el-tavler etc.

Andre større investeringsbehov som det
bør tas stilling til i høst



Moss
kommune

Jeløy skole

- Jeløy skole ligger nå inne med beløp i 2025 og 2026 med til sammen 52,5 millioner kroner i gjeldende investeringsprogram.
- Det er gjennomført 2 mulighetsstudier, den siste til behandling i kommunestyret i september som viser et investeringsbehov på 120 millioner kroner, og foreslås ikke gjennomført
- Løsninger for Jeløy skole jobbes videre med gjennom oppfølgingen av skolestrukturutredningen, jf. f-sak 60/25.



Moss
kommune

Samlokaliserte boliger

- Samlokaliserte boliger: Ligger inne med beløp i 2026 og 2027 med 86 millioner kroner i gjeldede investeringsprogram.
- Det er forutsatt at investeringen skal være selvfinansierende.
- Investeringen vil medføre driftsutgifter (bemanning) under kommunalområde helse og mestring som ikke er kvantifisert i gjeldende økonomiplan.
- Det er ikke avsatt midler til tomt.
- Mulighetsstudien ferdigstilles november 2025.



Moss
kommune

Investeringsbehov – avlastning

For å svar ut økte behov og ta tilbake kjøp av avlastningstjenester, i tråd med plan for omsorgsbygg.

Investeringen er to-delt:

1) Oppgradering Sørtun, inne og ute

- Oppdragering Sørtun ca 5-7 millioner kroner

2) Avdeling barn og unge slås sammen med ambulant team og etableres utenfor Sørtun for å gi økt kvalitet og kapasitet.

- Det vurderes ulike alternative lokaler for etablering. 8-30 millioner kroner.



Moss
kommune

Større investeringer under PMT:

- Teknisk infrastruktur som følge av utbygging. Offentlig andel – 75 mill. i perioden, økende i neste planperiode.
- Overvannstiltak for å redusere konsekvensen av klimaendringene. Offentlig andel - 50 mill. i perioden. Må videreføres i neste planperiode.
- Bro over Mosseelva og Nesparken kommer i neste planperiode. 140 mill.



Moss
kommune

Mossehallen – hva gjør vi her?

Mossehallen, tre alternativer:

- 1) Det tekniske anlegget «hangler». Vi kan risikere en teknisk svikt av vesentlig størrelse ganske snart. Kostnad per år er minst 5 millioner kroner

Foreløpig vurdering: Løsningen vil være av midlertidig karakter.

- 2) Ta opp igjen et mellomalternativ der man foreslår rehabilitering av svømmebassenget: skifte teknisk anlegg og etablere stålbasseng (Treningsbasseng)

Anslås til 80 millioner kroner + 30 millioner kroner

Alternativ 1 tilsier at et beløp rundt 30 millioner kroner til forprosjektering av "Nye Mossehallen, alternativ 3" må utgiftsføres i driften.



Moss
kommune

Mossehallen – hva gjør vi her?

- 3) Ta opp alternativet som er vedtatt av kommunestyret, men hvor beløpene ikke ligger inne i gjeldene økonomiplan. Beløpet er 600 millioner kroner i 2024-priser.
- Foreløpig vurdering:

Driftsutgifter knyttet til renter, avdrag, FDV-kostnader og strøm ble beregnet til 47,5 millioner kroner i 2025-priser. I tillegg vil det være driftsutgifter under KOA. Det vil ikke være mulig å legge opp til et investeringsprogram 2026-2029 hvor dette alternativet er hensyntatt.



Moss
kommune

Beredde grunnen for svært store investeringer som vil komme etter 2029

- K-sak 76/25: Regner med svært store investeringer innen omsorgsbygg og skole etter 2029, men før 2035. Antakelsene er basert befolkningsprognoser til følgende saker:
 - Plan for omsorgsbygg 2025-2035 – sak i kommunestyret i april 2025. Vil trolig være behov for å legge inn et beløp knyttet til tomtekjøp i kommende planperiode. Egen sak om dette vil komme til politisk behandling
 - Skolestrukturutredning – sak i kommunestyret i juni 2025. Hva som blir gjort her vil bli vurdert i forbindelse med oppfølging av skolestrukturutredningen



Moss
kommune

Felles refleksjon



Moss
kommune

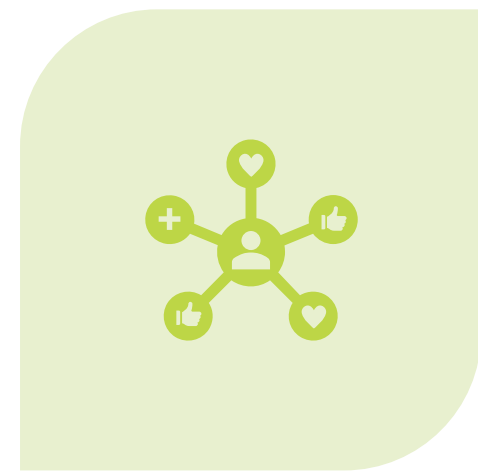
Fordeling i grupper

Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4
Kasy Børve Galgalo (KrF) Sindre Westerlund Mork (Venstre) Nina Mari Wagner (SV) Hanne Tollerud (Arbeiderpartiet)	Shakeel Rehman (Arbeiderpartiet) Jørn Wille (Høyre) Line Rolfsen Jacobsen (FrP) Svein Kenneth Stensrud (INP) Benedicte Lund (Miljøpartiet De Grønne)	Irene Hetmann Landgren (Arbeiderpartiet) Jorunn Karlsen Wiborg (Høyre) Remi Sølvberg (Rødt)	Simen Nord (Høyre) Niklas Memic-Eriksen (FrP) Halvard Sand (Pensjonistpartiet) Anette Mjelde (Ny Kurs)



Moss
kommune

Muligheter og utfordringer



**BASERT PÅ DET
SOM ER LAGT
FREM FOR DERE I
DAG:**



**HVILKE
MULIGHETER SER
DERE I ET 10-ÅRS
PERSPEKTIV?**



**HVILKE
UTFORDRINGER
SER DERE ?**



15 minutter gruppedialog

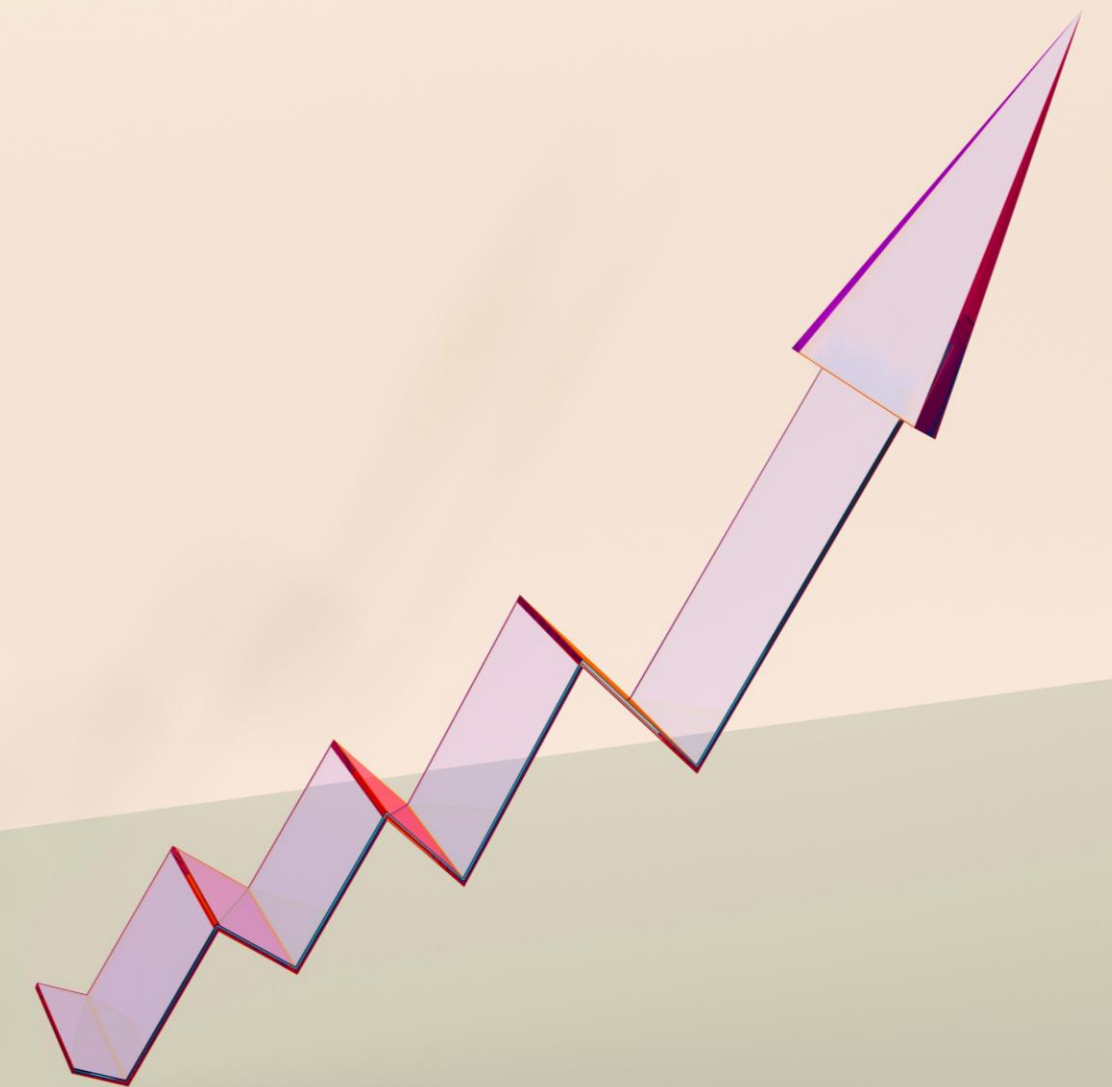


Prioritering

Hva er ønskelig å prioritere inn i investeringsprogrammet de neste fire årene, basert på de behov vi kjenner til i dag, og hvorfor?



15 minutter gruppedialog





Fremlegg av begge oppgaver i plenum fra alle grupper



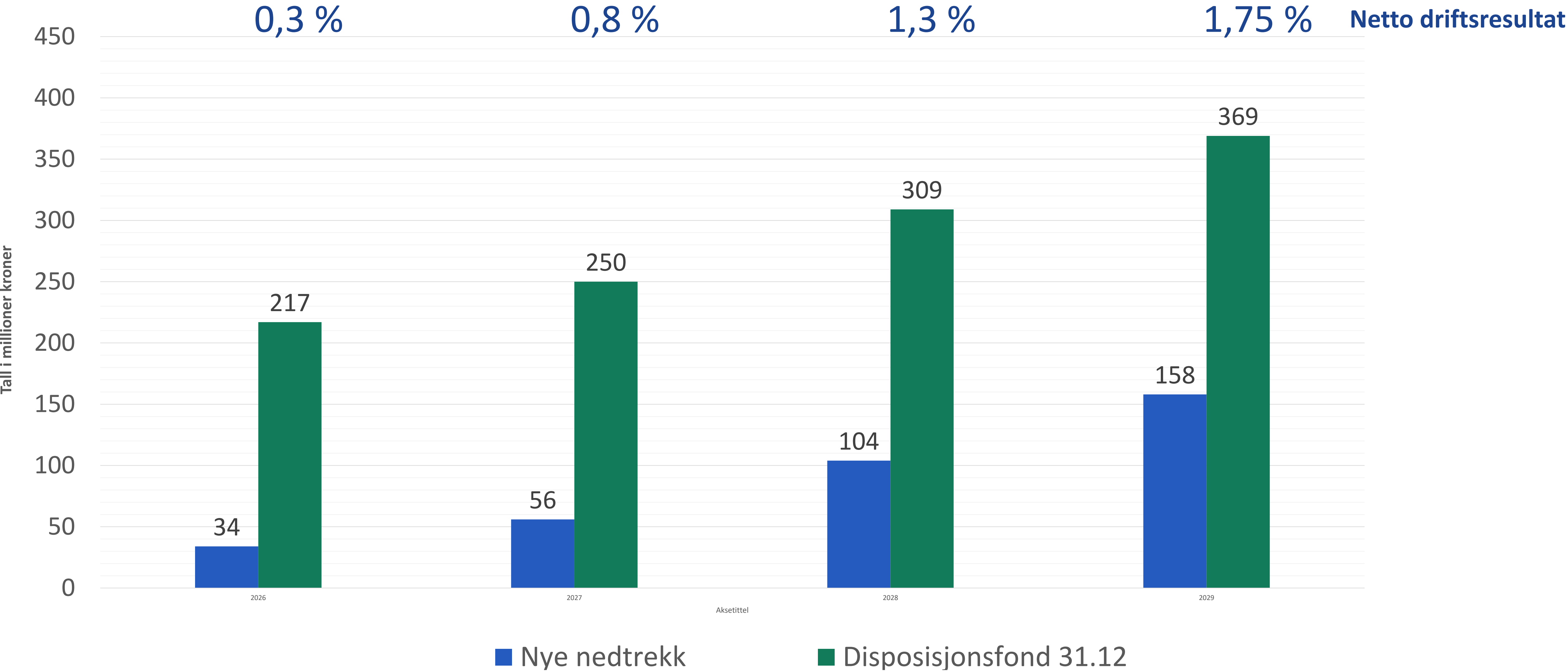
Moss
kommune

Prosess for videre nedtrekk i 2026

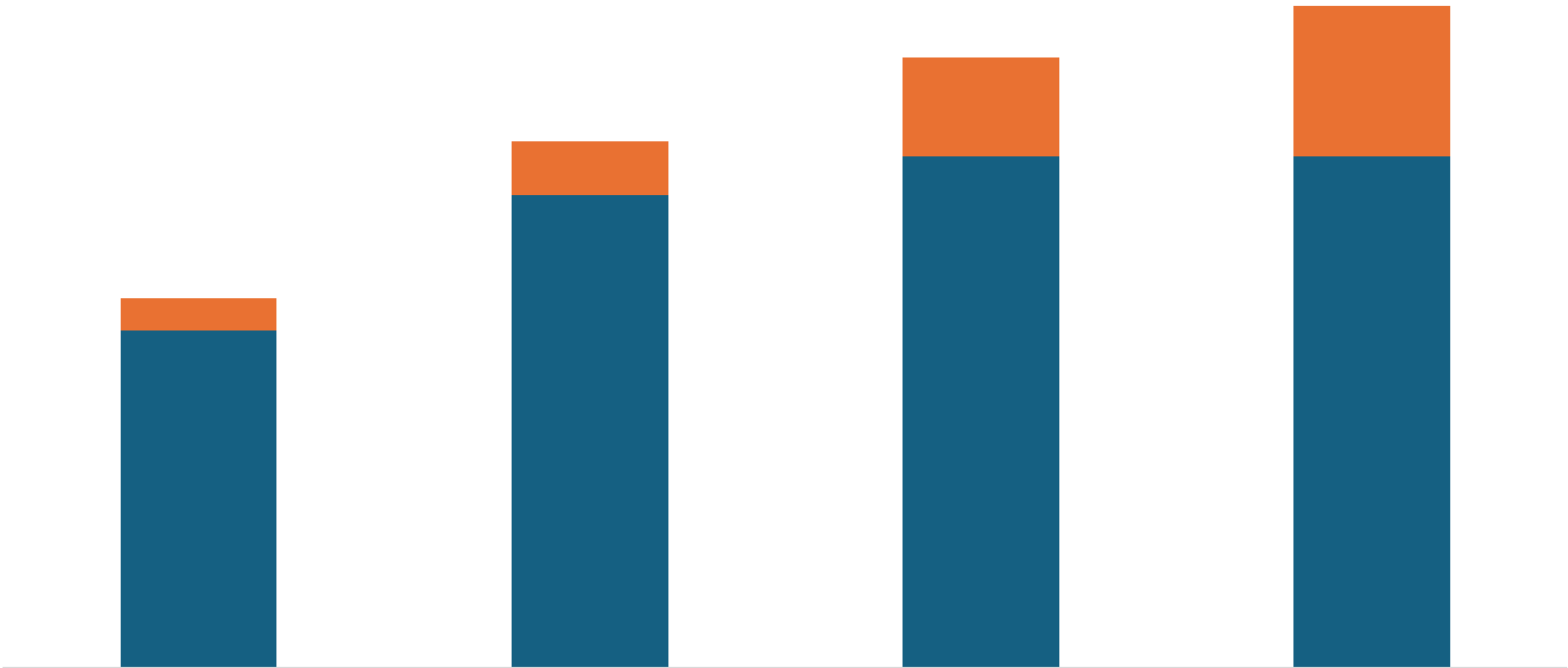


Moss
kommune

Nye nedtrekk, disposisjonsfond og netto driftsresultat i 2026-2029



Nedtrekk 2026-2029



2026

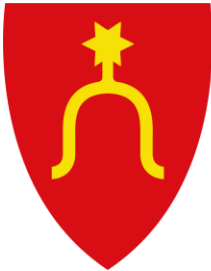
2027

2028

2029

■ Gjeldende økonomiplan 2025-2028

■ Rullering av økonomiplan 2026-2029



Moss
kommune

Befolkningsutvikling fremover

